

Artikel bragt i Information den 1. marts 2005

Det nødvendige kompromis

EU's nye procedureregler og betegnelsen "forfatning" vil være temaer ved de kommende EU-afstemninger. På tværs af landegrænserne kan EU-modstandere og -tilhængere enes om at være utilfredse

ANALYSE

af Anne Mette Vestergaard

Spændingen er udløst. Der er fundet et hul i 2005-kalenderen mellem på den ene side formandsvalget hos Socialdemokraterne og SF og på den anden side kommunalvalget til november.

Kampen om danskernes stemme er allerede begyndt. Endnu engang skal politikerne forklare befolkningen, at noget nyt er nødvendigt. Endnu engang vil en stor del af danskerne spørge sig selv, hvad det nu skal til for: "Hvad er der galt med den gamle traktat? Ingen har fortalt mig, at der skulle være noget i vejen med den!"

Statsministeren tog hul på svaret i sin åbningstale. Han fremhævede, at forfatningstraktaten er nødvendig for at nå til resultater i det udvidede EU: "EU-samarbejdet risikerer ganske enkelt at blive handlingslammet, hvis ikke vi justerer spillereglerne".

EU's procedureregler sælger næppe mange billetter, men pointen er god nok. Hver gang der kommer flere medlemmer i EU, bliver det sværere at træffe beslutninger. Med de nuværende stemmeregler i Nice-traktaten bliver det en besværlig proces at få opbakning til fælles løsninger på de udfordringer, som alle EU's medlemslande deler: Vækst og beskæftigelse i en globaliseret verden, en bæredygtig udvikling, sunde og sikre fødevarer. For nu at tage statsministerens eksempler.

Globalisering venter ikke

Det er her forfatningstraktaten kommer ind i billedet. Matematiske beregninger viser, at forfatningstraktatens stemmeregler vil bringe EU med 25 lande tilbage til den handleevne, EU havde med 12 lande. Forfatningstraktaten skal med andre ord sikre, at EU ikke sander til med forslag, ingen kan blive enige om.

Den britiske historiker Timothy Garton Ash har retorisk spurgt, om en afvisning af forfatningstraktaten ville have nogen konsekvenser af betydning.

Ja, er hans svar. Globaliseringen venter ikke på, at EU-landene får afsluttet deres indbyrdes skænderier. Står EU i stampe, har EU ikke en chance for at holde trit med USA og Asien. Det er nu, problemerne skal løses.

Kedsommelige procedureregler om dobbelt flertal, øget anvendelse af kvalificeret flertal samt færre og enklere beslutningsprocedurer skal ses i det lys.

Problemet i en afstemningssituation er blot, at selv om EU bliver forenklet, så bliver EU aldrig enkelt. Det er fortsat muligt at finde masser af uforståelige hovedregler og undtagelser.

For danskerne vil dette være den sjette folkeafstemning om EU-spørgsmål på 20 år. Det er første gang Danmark følges med så mange andre EU-lande i denne øvelse. Et af de temaer, der direkte eller indirekte vil gå igen i debatten i de enkelte EU-lande, er selve navnet på det, der skal stemmes om. Det bidrager til forvirringen, at traktaten har fået betegnelsen traktat om en *forfatning* for Europa.

I de fleste andre lande er forfatningstraktaten slet og ret forkortet til *Forfatningen*, fordi ordet der fremstår neutralt eller positivt. I Danmark er den valgte neutrale forkortelse *Traktaten*.

Det vil ikke lette kommunikationen i den kommende afstemning. Modstandere af forfatningstraktaten vil her kunne fiske argumenter hos tilhængere i de andre lande. For den barske virkelighed er, at informationer krydser landegrænser så hurtigt, at alt, der bliver sagt i ét land vil kunne bruges og misbruges i et andet.

Modstandere ser rødt

Betegnelsen *forfatning* får både glødende føderalister og inkarnerede EU-modstandere til at se rødt. I Frankrig begrundes en stor del af de ellers EU positive kræfter deres modstand mod traktaten med, at f.eks. procedurereglerne langt fra er vidtgående nok. Resultatet er for britisk, for nordeuropæisk. I Storbritannien præsenterer modstanderne traktaten som beviset for, at EU-samarbejdet nu definitivt går for langt. Storbritanniens selvbestemmelse ophører med traktaten.

Inkarnerede EU-modstanderne vil således fremføre, at betegnelsen *forfatning* er det endegyldige bevis på, at EU har udviklet sig til "Europas forenede Stater". De vil krydre deres bevisførelse med, at EU tilmed får en præsident, en udenrigsminister, en hymne og et flag. De integrationsivrige er derimod skuffede og vil klage over, at ordet *forfatning* er en falsk varebetegnelse. Traktaten indeholder alene de grundlæggende spilleregler for EU-samarbejdet og er langt fra at sammenligne med en national forfatning i samme betydning som f.eks. den danske Grundlov. Rundt omkring i Europa kan både tilhængere og modstandere af et tæt EU-samarbejde således blive enige om... at være utilfredse. Men af forskellige årsager.

Kringlede kompromiser

Det er op ad bakke for ja-sigere i hele EU at få forklaret, at kringlede kompromiser om f.eks. procedureregler og traktatbetegnelser netop er EU's styrke. EU vedbliver at være en hybrid mellem traditionelt internationalt samarbejde mellem suveræne stater og en føderal stat. EU er hverken fugl eller fisk, men en helt unik konstruktion. Således også forfatningstraktaten, der er det mulige kompromis mellem mere og mindre vidtgående ønsker for EU-samarbejdet.

Anne Mette Vestergaard er europapolitisk chefrådgiver ved Dansk Institut for Internationale Studier.